

Magia Świętego Krzyża

Święty Krzyż

„Łysa Góra w ziemi Sandomierskiej, blisko miasta Opatowa, wysoka, prawie zawsze zimnem skrzepla, często zamglona lub syjąca śniegami albo deszczami, w wielu miejscach wypuszcza z siebie krynice...” tak pisał o Łyścu, lub inaczej Łysej Górze Jan Długosz w „Dziejach Polski”. Aktualnie miejsce to bardziej znane jest jako Święty Krzyż. Od najdawniejszych czasów miejsce kultu. Najpierw pogańskiego, potem chrześcijańskiego. Historycy nie są zgodni co do daty powstania opactwa benedyktyńskiego. Długosz przypisuje to Bolesławowi Chrobremu i podaje datę 1006 roku, inni twierdzą, że powstało ono w początkach XII wieku i założone zostało przez Bolesława Krzywoustego. Od XIII stulecia datują się pierwsze wzmianki o kulcie szczątków drzewa Świętego Krzyża od których wzięła się nazwa miejsca. Wkrótce było to jedno z głównych miejsc pielgrzymkowych w Polsce. W okresie rozkwitu opactwa powstały tu najstarsze zabytki piśmiennictwa polskiego – Kazania Świętokrzyskie i Pieśni Łysogórskie. Na przestrzeni wieków klasztor był rozbudowywany: w XV stuleciu powstały krużganki z fundacji Kazimierza Jagiellończyka, a w latach 1614-20 kaplica Oleśnickich. Nie ominęły tego miejsca wielkie pożary i zniszczenia. Klasztor i kościół był wielokrotnie grabiony przez najeźdźców. Obecny kościół na Świętym Krzyżu wzniesiono w końcu XVIII wieku w miejscu poprzedniego, który zniszczył potężny pożar. Świętokrzyscy benedyktyni zajmowali się uprawą ziół i leczeniem, posiadali własne huty szkła, w których produkowano flaszeczki na lekarstwa, prowadzili w Nowej Słupi szkołę. W klasztorze była ogromna biblioteka, która w chwili kasacji klasztoru w 1819 roku liczyła 6305 ksiąg. W opustoszałym po kasacji klasztorze, władze carskie założyły więzienie, najsurowsze w Polsce. W czasie II wojny światowej Niemcy urządzili tu obóz dla jeńców radzieckich. Aktualnie gospodarzami opactwa są Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej.

Najstarsza część zespołu sakralnego to gotyckie krużganki z XV wieku. W ścianie przylegającej do kościoła

znajduje się fragment muru, pierwszego romańskiego kościoła. Na ścianach krążanków widać pozostałości figuralnej polichromii barokowej. Nad nimi krzyżowe sklepienia z żebrami. Z krążanków prowadzą dwa wejścia do klasycystycznego kościoła Świętego Krzyża. W ołtarzach znajdują się obrazy pędzla Franciszka Smuglewicza, twórcy wileńskiej szkoły malarskiej. Kolejne wejście z krążanków prowadzi przez zakrystię do kaplicy Oleśnickich, znanej też jako kaplicy Świętego Krzyża. To tu znajdują się szczątki drzewa Świętego Krzyża. W krypcie pod kaplicą umieszczone są trumny rodziny fundatora kaplicy i Jeremiego Wiśniewieckiego. Trzy sale przylegające do krążanków zajmuje Muzeum Misyjne Oblatów, dwie z nich poświęcone są historii Świętego Krzyża. Kilka sal w zabudowaniach klasztornych zajmuje Wystawa Świętokrzyskiego Parku Narodowego, na terenie którego znajduje się sanktuarium. W pobliżu kulminacji Łysej Góry jest wejście na platformę widokową umieszczoną nad największym w Górach Świętokrzyskich gołoborzem. Widać z niej nie tylko słynne rumowiska skalne ale także szeroką panoramę w kierunku północnym. Na Święty Krzyż dostać się można dwiema drogami:

- z Nowej Słupi Drogą Królewską, którą wiedzie niebieski szlak turystyczny;
- z Huty Szklanej, dojście asfaltową drogą, można także z tego miejsca wjechać na górę: bryczkami, „Kolejką Świętokrzyską” lub autobusami PKS. Wjazd na Święty Krzyż jest możliwy własnym pojazdem tylko w niedzielę i święta w godzinach 7⁰⁰-13⁰⁰ w celu uczestniczenia w nabożeństwach.

Muzeum Misyjny Oblatów

Maryi Niepokalanej

Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny, gmina Nowa Słupia, tel. 041 317 70 21
www.swietykrzyz.pl

Wystawa Świętokrzyskiego Parku Narodowego

Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny, gmina Nowa Słupia
 tel. 041 317 70 87
www.swietokrzyskipn.org.pl

Centrum Informacji Turystycznej

25-033 Kielce, ul. Ściegiennego 2, tel. 041 348 00 60

informacja@swietokrzyskie.travel

www.swietokrzyskie.travel

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
 25-526 Kielce, Al. IX Wieków Kielce 3
 tel. 041 342 15 49, fax 041 344 52 65
 www.sejmik.kielce.pl